

Pahor bo z novo bolje spal

☉ Slabo vreme jo je zagodilo, ni pa pregnalo prvega rokodelskega festivala
 ☉ Predstavili so se rokodelski centri, ki povezujejo več kot 750 mojstrov

SOBOTNI dež je močno krojil usodo prvega rokodelskega festivala, ki so ga nameravali izpeljati na ploščadi pred stavbo Slovenskega etnografskega muzeja (SEM). Tako so del slovenske rokodelske tradicije predstavili v notranjosti muzeja, zato so bili mnogi udeleženci zaradi pomanjkanja prostora bolj na tesnem.

Prireditelvi sta pripravila SEM kot koordinator varstva žive kulturne dediščine in Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije, ki povezuje že devet rokodelskih centrov iz Veržeja, Ribnice, Moravške doline, Slovenske Bistrice, Škofje Loke, Idrije, Slovenj Gradca, Rogatca in občin iz Srca Slovenije. Pomagal naj bi pri urejanju statusa rokodelcev pri nas, spodbujal pa naj bi k večji kakovosti rokodelskih izdelkov, k njihovi širši promociji in prenosu znanj na mlajše generacije. Rokodelski centri, ki so člani konzorcija, povezujejo več kot 750 rokodelcev.

Zanimivo, med njimi je veliko žensk in s prav posebno dejavnostjo se že več kot štiri desetletja ukvarja **Petra Plestenjak Podlogar** iz Škofje Loke. Je mojstrica domače obrti, ki rezlja lesene modele za izdelavo medenega peciva. Z lesom in dleti se je srečala že kot otrok. »Stari oče **Ivan Plestenjak**, rezbar, je videl, da se ne urežem, da znam držati dleta, da jih tudi sama izbiram

in da želim delati svoje domišljajske vzorce,« opisuje svoje začetke. »Zato me je pustil na drugi konec mize. Postala sem njegova pomočnica, žal pa sem kmalu ostala sama. Delo sem nadaljevala in svoje modele za loške kruhke razstavila že pri štirinajstih letih.«

Mnoge so izumrle

Na Moravškem je rokodelstvo znano že od nekdaj, saj so se številne ročne spretnosti razvile iz potreb v vsakdanjem življenju. »Moravški rokodelci tako nadaljujemo tradicijo ohranjanja ljudske ustvarjalnosti in običajev,« v njihovem imenu pove **Branka Bizjan**.

»Nekoč so v dolini gradov od Krtine do Moravč in širše delovali podobarji, kiparji, slikarji, kovači, kolarji, kovinopasariji, pletarji, mizarji, vezilje in še mnogi drugi. Žal so mnoge obrti skoraj izumrle. Na srečo smo se pred več kot desetletjem v občini Moravče zbrali ljubitelji ljudskega izročila, ki smo ga iztrgali pozabiti. Pletemo,

kw a č k a m o, vezemo, klekljamo, izdelujemo predmete iz lesa, glin e slame ali kovine, slikamo na papir, svilo in steklo, izdelujemo pirne, voščilnice in raznolike rože iz krep papirja, torej vse, kar so včasih izdelovale pridne rokodelske roke.«

V Slovenski Bistrici so tisti, ki ohranjajo dediščino, ustanovili rokodelsko zadrugo, ki je center domače in umetne obrti. **Petra Koren** je povedala, da zadruga trenutno združuje sedem rokodelcev, ki med drugim izdelujejo replike starih lončarskih izdelkov, ki jih imenujejo Izbačičine kuhinje in dedkove kleti. **Sabina Grošelj**, ki se ukvarja s tradicionalnim zeliščarstvom, je ob tej priložnosti predsedniku **Borutu Pahorju**, častnemu pokrovitelju praznovanj ob 25-letnici dnevov evropske kulturne dediščine v Sloveniji, podarila blazinico za boljše spanje.

Iz Peruja z ljubeznijo Tudi rezbarstvo spada med rokodelske dejavnosti. **Marijan Vodnik** iz Domžal je odličen poznavalec lesa, umetnik, ki ima nadvse zanimiv odnos do tega materiala. »Pri srečanju z lesom preprosto uživam,« je povedal Vodnik. »Za mene je drevo in iz njega izvirajoč les ena največjih življenjskih energij, ki pa deluje na okolje in človeka

po vsem neprisiljeno in samo takrat, ko smo sposobni to dojeti in sprejeti. V drevesnih debelih se glede na možnost njihove starosti skriva mnogo več zapisov naše preteklosti in sedanjosti kot v vseh drugih živih bitjih in seveda tudi v človeku.«

V srcu Slovenskih goric se skriva hiška organskih oblik, zemeljskih poslikav in naravnih mozaikov, morda kar malce nenavadna za slovensko podeželje. To je Pachamama center v Kunovi pri Spodnji Ivanjcih blizu Negove. **Luz Roschmann** je Perujka inkovskih korenin, ki jo je ljubezen do zemlje in njenega dragega moža pripeljala v ta konec Slovenije, v soboto pa na festival rokodelstva v Ljubljano. »Prihajam z ekološke kmetije, kjer so doma kreativnost, umetnost in ljubezen do zemlje,« je povedala Luz, ki se je med bivanjem pri nas zelo lepo naučila slovenskega jezika. »Stara inkovska modrost pravi, da narava sama ustvarja harmonijo. Le dovoliti ji je treba, da izživi svojo kreativnost. Takrat nastanejo najbogatejše dobrine in najbolj hranljivi sadovi, s kakršnimi postrežejo vrtovi našega centra. V milu, kremah, oljih, dišavah in dodatkih, ki nastajajo popolnoma naravno, lahko začutimo prvinsko moč narave in lepoto njenih darov.«

PRIMOŽ HIENG

Luz Roschmann iz Peruja je slovenska rokodelka.

Franc Jaklič je pravi Ribničan Urban.

Petra Plestenjak Podlogar (levo) izdeluje modele za loške kruhke.

Zeliščarka Sabina Grošelj je obdarila predsednika Pahorja.

Petra Koren povezuje rokodelce iz Slovenske Bistrice.

Pletenje slamnatih kit negujejo v Krašnji. (FOTOGRAFIJE: PRIMOŽ HIENG)